



Structural Equation Modeling of Factors Influencing the Formation and Sustainability of Ecotourism Accommodations in Abadan County

Zahra Soltani¹ , Majid Goodarzi² , Somayeh Bavi³ 

1. Associate Prof. of Geography and Rural Planning, Faculty of Lettes and Humanities, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

E: z.soltani@scu.ac.ir (Corresponding Author).

2. Associate Prof. of Geography and Urban Planning, Faculty of Lettes and Humanities, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

E: m.goodarzi@scu.ac.ir

3. MA Student of Geography and Rural Planning, Faculty of Lettes and Humanities, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

E: sb218346@gmail.com

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords

Tourism
Sustainability
Ecotourism
Accommodation
Abadan County

In recent years, one of the prominent services in the tourism industry has been the establishment of ecotourism accommodations using traditional resources available in different regions of the country. Ecotourism accommodations are small-scale businesses based on principles such as local design and architecture, participatory and family-based management, and the provision of indigenous services and products. These accommodations represent an opportunity-driven segment within the global tourism business, rapidly growing in popularity. This study aims to analyze the factors influencing the formation and sustainability of ecotourism accommodations. The research is applied in its purpose and descriptive-analytical in its nature and methodology. The statistical population of the study comprises owners and employees of ecotourism accommodations in Abadan County. Since a complete list of the population was unavailable, the Cochran formula for an infinite population with a 5% margin of error was applied, resulting in a sample size of 400 participants. The primary tool for data collection and measurement of research variables was a researcher-made questionnaire. The reliability of the questionnaire was confirmed at a high level using Cronbach's alpha and composite reliability. Data were analyzed using SPSS and Smart-PLS software within the framework of structural equation modeling (SEM). The findings indicate a good fit for the model and significant relationships between the studied variables. Additionally, the coefficient of determination for the structural model path was calculated to be 0.850, demonstrating the impact of the formation variable on the development and sustainability of ecotourism. Ultimately, the research model exhibited a satisfactory fit for predicting and explaining the relationships among the variables.

Article History:

Received:

13 Ma 2024

Received in revised form:

05 No 2024

Accepted:

20 No 2024

Available online:

21 Jun 2024

Citation: Soltani, Z., Majid Goodarzi, M. & Bavi, S. (2025). Structural Equation Modeling of Factors Influencing the Formation and Sustainability of Ecotourism Accommodations in Abadan County. *Journal of Geography*, 23 (84), 63-81.

 <http://doi.org/10.22034/jiga.2025.2049631.1369>



© The Author (s).

Publisher: Iranian Geographical Associati

This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Extended Abstract

Introduction

This research is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of type and nature. The required data were collected using both documentary and field-based methods. The statistical population of this study includes employees and owners of ecotourism accommodations in Abadan County. A convenience sampling method was employed for selecting the sample. Since a complete list of the population was not available, the Cochran formula for an infinite population was used with a 5% margin of error, resulting in a sample size of 400 participants.

Data analysis was carried out in two separate but interrelated sections. In the first section, which pertains to the descriptive statistics of the research data, the main variables of the study were described using the most important descriptive statistical indicators, including central tendency, dispersion, and distribution shape. In the second section, dedicated to the inferential statistics and hypothesis testing, which forms the main focus of this chapter, a variance-based structural equation modeling (SEM) approach was applied. This approach aids the researcher in treating the main variables in the theoretical model as latent variables, incorporating measurement errors in the estimation of model parameters. Consequently, this results in more accurate and reliable estimates.

For performing the computations, SPSS and Smart-PLS software were utilized in this phase of the research.

Methodology

This research is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of type and nature. The required data were collected using both documentary and field-based methods. The statistical population of this study includes employees and owners of ecotourism accommodations in Abadan County. A convenience sampling method was employed for selecting the sample. Since a complete list of the population was not available, the Cochran formula for an infinite population was used with a 5% margin of error, resulting in a sample size of 400 participants.

Data analysis was carried out in two separate but interrelated sections. In the first section, which pertains to the descriptive statistics of the research data, the main variables of the study were described using the most important descriptive statistical indicators, including central tendency, dispersion, and distribution shape. In the second section, dedicated to the inferential statistics and hypothesis testing, which forms the main focus of this chapter, a variance-based structural equation modeling (SEM) approach was applied. This approach aids the researcher in treating the main variables in the theoretical model as latent variables, incorporating measurement errors in the estimation of model parameters. Consequently, this results in more accurate and reliable estimates. For performing the computations, SPSS and Smart-PLS software were utilized in this phase of the research.

Results and Discussion

The findings of this study indicate that ecotourism accommodations in Abadan County, due to their rich local and natural capacities, can play a pivotal role in the sustainable development of the region. Data analysis revealed that four main factors-cultural, economic, managerial, and environmental-exert the greatest influence on the formation and sustainability of ecotourism accommodations in this area. These factors not only contribute to the success of accommodations in attracting tourists but also enhance local livelihoods and preserve the region's natural and cultural resources.

The cultural richness of Abadan County, including its traditions, local customs, and indigenous architecture (such as traditional Madaifs), is a key strength for the development of ecotourism accommodations. According to the study's data, tourists visiting the region are particularly interested in experiencing its cultural authenticity and local lifestyle. Therefore, emphasizing cultural identity in the design and management of accommodations can enhance their appeal to tourists and provide a unique experience. The analysis further highlighted that ecotourism accommodations have become a significant source of job creation and sustainable income for local communities. The development of these accommodations has not only reduced rural-to-urban migration but has also increased motivation to preserve the region's natural and cultural resources. However, the results also point to a lack of adequate financial infrastructure and support as one of the main challenges to the economic development of ecotourism accommodations. Addressing this issue requires government support and private sector investment. From a managerial perspective, the study showed that the participation of local communities in managing ecotourism accommodations is one of the most critical factors for their success. The findings suggest that accommodations managed collaboratively, utilizing local knowledge and experience, tend to achieve greater sustainability. Conversely, the lack of necessary training for local communities in tourism management and marketing has been identified as a major weakness in this domain. The analysis also underscored the importance of preserving the region's natural resources and environment as a

fundamental prerequisite for sustainable ecotourism development. The results demonstrated that accommodations adhering to environmental principles in their design and operation-such as using local materials and reducing energy consumption-have had a positive impact on attracting tourists. However, increasing tourist pressure and the absence of comprehensive conservation plans pose potential threats to the region's natural resources and biodiversity.

Conclusion

The research findings indicate an appropriate model fit and the significance of the relationships among the studied variables. Furthermore, the coefficient of determination for the structural model path was calculated as 0.850, highlighting the impact of the formation variable on the development and sustainability of ecotourism. Ultimately, the research model demonstrated a desirable fit in predicting and explaining the relationships between the variables.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

References

- 1) Afrizal, F., Firman, A., Moslehpour, M., Qiu, R., & Rahman, F. F. (2022). The impact of eco-innovation, ecotourism policy, and social media on sustainable tourism development: Evidence from the tourism sector of Indonesia. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 36(1), 1–21. <https://doi.org/10.1080/1331677X.2022.2143847>
- 2) Anabestani, A., Giyahi, H., & Javanshiri, M. (2018). An Analysis of the Effects of Establishing Ecotourism Residence on Development of Rural Settlements (A Case Study of Radakan Village, Chenaran County). *Spatial Planning*, 8(2), 1-24. doi: 10.22108/sppl.2018.108017.1132 [In Persian]
- 3) Arni, A. G., & Khairil, W. A. (2013). Promoting collaboration between local community and park management towards sustainable outdoor recreation. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 101, 130–139. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.08.401>
- 4) Arooji, H. (2012). Optimal location of geomorphosites for tourism using the ANP network analysis method and evaluating them with geomorphotourism models (Case study: Tabas County). Unpublished master's thesis, Department of Geography and Tourism Planning, Faculty of Geography. [In Persian]
- 5) Barzegar, S., Heydari, M., Rasouli, M., & Rahmati, P. (2022). Explaining the loyalty of tourism in Zanjan province with a futuristic approach. *Journal of Tourism Planning and Development*, 11(40), 133-159. <https://doi.org/10.22080/JTPD.2022.22019.3586> [In Persian]
- 6) Bhattacharya, D., Chowdhury, B., & Sarkar, R. (2011). Irresponsible Ecotourism Practices Flanking the Best National Park in India: A Multivariate Analysis. 2nd International Conference on Business and Economic Research (2nd Icer 2011) Proceeding.
- 7) Borooj, A. (2012). Comparative study of desert ecotourism lodges from the perspective of sustainable tourism development. Master's thesis, Allameh Tabataba'i University, Tehran. [In Persian]
- 8) Candrea, A. N., & Hertanu, A. (2015). Developing ecotourism destinations in Romania: A case study approach. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov Series II Forestry, Wood Industry, Agricultural Food Engineering*, 57(2). Retrieved from http://webbut.unitbv.ro/Bulletin/Series%20V/Contents_V_2.html
- 9) Chandran, C., & Bhattacharya, P. (2022). Development and implementation of sustainability criteria and indicators for eco-lodges and resorts in ecotourism destinations: Case studies from India. *Turizam*, 26(3), 161–175. <https://doi.org/10.5937/turizam26-30594>
- 10) Chen, H., Wang, M., & Zheng, S. (2022). Research on the Spatial Network Effect of Urban Tourism Flows from Shanghai Disneyland. *Sustainability*, 14(21). 23-39 <https://doi.org/10.3390/su142113973>

- 11) Ching, S.-L., Choong, Y.-O., & Choong, C. (2020). Sustainable ecotourism development strategies through strengths, weaknesses, opportunities, and threats analysis: The case of Cameron Highlands, Malaysia. *Business Strategy and Development*.
<https://doi.org/10.1002/bsd2.141>
- 12) Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*, 2nd ed. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
<https://www.utstat.toronto.edu/brunner/oldclass/378f16/readings/CohenPower.pdf>
- 13) Das, P. K. (2021). Ecotourism and sustainable community development: A case study of Sillery Gaon, West Bengal. *International Journal of Social Sciences*, 10(1), 3.
<https://doi.org/10.46852/2249-6637.01.2021.3>
- 14) Davari, A., & Rezazadeh, A. (2018). *Structural equation modeling with PLS software*. Tehran: Jihad Daneshgahi Publishing Organization. [In Persian]
- 15) Farrell, B. H., & Runyan, D. (1991). Ecology and tourism. *Annals of Tourism Research*, 18(1), 26-40.
[https://doi.org/10.1016/0160-7383\(91\)90037-C](https://doi.org/10.1016/0160-7383(91)90037-C)
- 16) Festus, A & Omoboye, F. (2015). Rural Tourism in Ekiti State, Nigeria: Issues, Trajectories, Opportunities Entrepreneurship and Implications for Rural Business Development. *American Journal of Tourism Management* 2015.
<https://www.semanticscholar.org/paper/Rural-Tourism-in-Ekiti-State>
- 17) Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
<https://doi.org/10.1177/002224378101800104>
- 18) Ghadiri Masoum, M., Minaei, M., & Dorban Astaneh, A. (2020). The role of eco-lodges in the development of rural tourism in the rural areas of Khor and Biabanak County. *Quarterly Journal of Spatial Economics and Rural Development*, 9(2), 23-42. [In Persian]
- 19) Hair, J. F., Hult, G. M. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2022). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)* (3rd ed.). Sage Publishing.
<https://doi.org/10.4135/9781071803071>
- 20) Henseler, J., Ringle, C.M. and Sinkovics, R.R. (2009), "The use of partial least squares path modeling in international marketing", Sinkovics, R.R. and Ghauri, P.N. (Ed.) *New Challenges to International Marketing (Advances in International Marketing, Vol. 20)*, Emerald Group Publishing Limited, Leeds, pp. 277-319.
[https://doi.org/10.1108/S1474-7979\(2009\)0000020014](https://doi.org/10.1108/S1474-7979(2009)0000020014)
- 21) Howitt, J., & Mason, C. W. (2018). Ecotourism and sustainable rural development in Pérez Zeledón, Costa Rica. *Journal of Rural and Community Development*, 13(1),
<https://journals.brandonu.ca/jrcd/article/view/1478>
- 22) Karimi Kondzi, S. (2020). Development of ecotourism and its role in the development of ecotourism attractions in Aran and Bidgol County. *Biannual Journal of Tourism Social Studies*, 8(16), 223-242. [In Persian]
- 23) Kline, P. (2014). *An easy guide to factor analysis* (1st ed.). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781315788135>
- 24) Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage publications.
<https://methods.sagepub.com/book/mono/content-analysis-4e/toc>
- 25) Lopes, H. S., Remoaldo, P. C., Ribeiro, V., & Martín-Vide, J. (2021). Perceptions of human thermal comfort in an urban tourism destination—A case study of Porto (Portugal). *Building and Environment*, 205, 108246.
<https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2021.108246>
- 26) Mahdavi, M., Ghadiri Masoum, M., & Ghahremani, N. (2018). Impacts of tourism on rural development: attitudes of rural people in Kan valley and sooleghan subdistrict in Tehran County. *Village and development*, 11(2), 39-60. [In Persian]
- 27) Miller, G. (2001). The development of indicators for sustainable tourism: results of a Delphi survey of tourism researchers. *Tourism Management*, 22(4), 351-362.
[https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(00\)00067-4](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(00)00067-4)
- 28) Mueller, R. O. (1999). *Basic principles of structural equation modeling: An introduction to LISREL and EQS*. Springer Science & Business Media.
<https://www.amazon.com/Basic-Principles-Structural-Equation-Modeling/dp/0387945164>
- 29) Nugroho, I., Negara, P. D., & Yuniar, H. R. (2018). The planning and the development of the ecotourism and tourism village in Indonesia: A policy review. *Journal of Socioeconomics and Development*, 1(1).
<https://doi.org/10.31328/jsed.v1i1.532>
- 30) Page, S.J., & Hall, M. (2006). *The geography of tourism and recreation*. Abingdon, Routledge publishing.

- 31) Poulston, J., & Pernecky, T. (2017). Accommodating new age: Understanding the needs of a growing segment. *Hospitality & Society*, 7(3), 245-262.
https://doi.org/10.1386/hosp.7.3.245_1
- 32) Rabiee Mandejin, M., Oroji, H., & Alizadeh, M. (2021). Explaining the Development Model of Ecolodges System in Rural Areas (Case Study: Khalkhal County). *Tourism Management Studies*, 16(53), 359-392. doi: 10.22054/tms.2021.41163.2119 [In Persian]
- 33) Regmi, n. (2016). Rural tourism in Nepal: Development and sustainability, a case study of Parbat District, Nepal. Centria University of Applied Sciences Degree Programme in Tourism January 2016.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201602122181>
- 34) Rostampisheh, M., Nasir Salam, S. M., & Tizghalam Zonouzi, S. (2019). An evaluation and comparative analysis of physical structures in eco-tourism resorts (Case study: Telarkhaneh Bordbar and Deylmay Gasht; Guilan province). *Physical Social Planning*, 6(2), 111-132. doi: 10.30473/psp.2019.6071 [In Persian]
- 35) Seyfi, S., & Hall, C. M. (2020). Political transitions and transition events in a tourism destination. *International Journal of Tourism Research*, 22(4), 493-506.
<https://doi.org/10.1002/jtr.2351>
- 36) Shafiei, Z., & Rabani, R. (2018). Ecotourism and nature-friendly accommodations. Tehran: Mahkama Publications. [In Persian]
- 37) Shahvali, R., & Bastani, S. (2022). Authenticity in Traditional Tourist Lodges and the Development of Cultural Economy. *Journal of Tourism and Development*, 11(1), 243-257. doi: 10.22034/jtd.2021.273365.2275 [In Persian]
- 38) Sharpy, R., (2017). Tourism marketing for developing countries: Battling stereotypes and crises in Asia, Africa and the Middle East, E. Avraham, E. Ketter. Palgrave Macmillan, Basingstoke. *Tourism Management*, 59(12), 100-109.
<https://doi.org/10.1057/pb.2016.5>
- 39) Stabler, M. (1994). An economic critique of tourism environmental auditing. *Tourism Research and Education in Australia: Proceedings from the Tourism Research and Education Conferences*, Eds Faulkner B, Fagence M, Davidson M & Craig Smith S. Bureau of Tourism Research, Canberra.
- 40) Vazin, N., Yazdanpanah, H., & Saeedi, M. (2023). Analysis of the Factors Affecting the Success of Ecolodge Business (Case study: Southeastern counties of Isfahan Province). *Geography*, 20(75), 107-127. [In Persian]
- 41) Werts, C. E; Linn, R. L; & Joreskog, K. G. (1974). Infraclass reliability estimates: Testing structural assumptions. *Educational and Psychological measurement*, 34(1), 25-33.
- 42) World Tourism Organization. (2019). International tourism highlights 2019 Edition.
<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>.
- 43) Zeppel, H. (2006). Indigenous ecotourism: Sustainable development and management, Vol. 3. Cabi.



مدل سازی معادلات ساختاری عوامل مؤثر بر شکل گیری و پایداری اقامتگاه های بوم گردی شهرستان آبادان

زهرا سلطانی^۱، مجید گودرزی^۲، سمیه باوی^۳

۱. دانشیار، گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. (نویسنده مسئول)

E: z.soltani@scu.ac.ir

۲. دانشیار، گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

E: m.goodarzi@scu.ac.ir

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

E: sb218346@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
واژگان کلیدی: گردشگری پایداری اقامتگاه بوم گردی شهرستان آبادان	نظریه توسعه پایدار شهری یکی از شاخصه های رسیدن به توسعه پایدار را گسترش حمل و نقل عمومی کارآمد در شهرها می داند؛ چراکه سامانه های حمل و نقل نقش بسزایی در پیشبرد نظام توسعه شهری در چارچوب توسعه پایدار دارند، اما مشکلات مربوط به حمل و نقل باعث شده تا تأمین حمل و نقل ایمن و کارا یکی از مهم ترین مسائل پیش روی اغلب کشورها باشد؛ لذا لازم است به توسعه زیرساخت های حمل و نقل و گونه های مختلف آن توجه بیش تری شود. براین پایه، پژوهش حاضر قصد دارد نقش حمل و نقل هوشمند به خصوص تاکسی های اینترنتی را در توسعه اقتصادی - اجتماعی پایدار شهری مورد مطالعه قرار دهد که براساس هدف جزء تحقیقات کاربردی و بر مبنای ماهیت و روش جزء تحقیقات توصیفی - تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش، شهر تهران می باشد که اعضای آن از میان نمونه های دردسترس جهت مطالعه و بررسی انتخاب شده اند. داده ها به دو صورت میدانی و کتابخانه ای جمع آوری و با استفاده از نرم افزار، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته اند. نتایج تحقیق حاکی از آن است که بین شاخص توسعه اقتصادی و امکانات حمل و نقل هوشمند و همچنین شاخص توسعه اجتماعی - فرهنگی با خدمات حمل و نقل هوشمند، هیچ همبستگی معناداری وجود ندارد. در بررسی تفکیکی شاخص ها، بیش ترین تأثیر تاکسی های اینترنتی در بعد اقتصادی بر ایجاد فرصت شغل جانبی است و در بخش تأثیرات اجتماعی - فرهنگی نیز بیش ترین تأثیرات بر کیفیت زندگی مردم شهر، صرفه جویی در زمان شهروندان و مسافران و عدالت فضایی شهر؛ یعنی دسترسی به خدمات و امکانات تاکسی اینترنتی در هر زمان و مکان و برای همه بوده است.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۱۰/۱۲

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۳/۱۲/۲۴

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۱۲/۰۱

تاریخ چاپ:

۱۴۰۴/۰۳/۳۱

استناد: سلطانی، زهرا؛ گودرزی، مجید و باوی، سمیه. (۱۴۰۴). مدل سازی معادلات ساختاری عوامل مؤثر بر شکل گیری و پایداری اقامتگاه های بوم گردی شهرستان آبادان نشریه جغرافیا، (۸۴)، ۲۳، ۸۱-۶۳.

<http://doi.org/10.22034/jiga.2025.2049631.1369>



مقدمه و پیشینه

گردشگری یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های اقتصادی در سراسر جهان است (Lopes et al., 2021: 27) و جزء مهمی از اقتصاد بسیاری از کشورهای جهان در مراحل مختلف توسعه است (UNWTO, 2019: 214; Seyfi & Hall, 2020: 102). صنعت گردشگری به‌عنوان بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین صنعت در دنیا به‌حساب می‌آید (کریمی، ۱۳۹۹: ۲). رشد شتابان گردشگری در قرن بیستم موجب شده برخی صاحب‌نظران از آن بانام قرن گردشگری یاد کنند، به‌گونه‌ای که امروزه صنعت گردشگری یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های اقتصادی جهان محسوب می‌شود و بیشترین میزان ارزش‌افزوده را برای کشورهای مقصد گردشگری به ارمغان می‌آورد (Barzegar et al., 2022: 473). اهمیت این صنعت برای کشورهایی با جاذبه‌های گردشگری فراوان، به علت ایجاد درآمدهای سرشار، بسیار حائز اهمیت است (Sharpy, 2017: 92): انتظار می‌رود صنعت گردشگری با سرعتی برابر با ۳/۳ درصد در سال رشد کند و تا سال ۲۰۳۰ به ۱/۸ میلیارد گردشگر برسد و دومین صنعت از نظر تأثیرگذاری بر روی تولید ناخالص ملی در دنیا محسوب گردد (Chen et al., 2022: 7). حال که روند شهری شدن به‌تدریج در حال افول است و الگوی شهرگریزی دیده می‌شود و از سویی ارزش و اهمیت زندگی روستایی و بومی بیش‌ازپیش نمایان شده است، می‌باید بسترسازی خدمتی فضاهای روستایی به‌گونه‌ای طراحی شود تا حضور گردشگران، زمینه را برای توسعه اقتصادی و اجتماعی آن‌ها فراهم کند (عنابستانی و همکاران، ۱۳۹۷: ۲). گردشگری روستایی فعالیت‌های گردشگری در مقاصد روستایی را تعریف می‌کند. این مفهوم ادغام‌شده توسعه گردشگری است. ضروری‌ترین عامل برای این شکل از گردشگری خدمات اقامتی با امکانات محلی اضافی است. منابع فرهنگی و طبیعی باید بر اساس اصل توسعه پایدار مورد بهره‌برداری قرار گیرد. توسعه گردشگری روستایی در یک منطقه خاص نباید تهدیدی برای منابع طبیعی، فرهنگی و اجتماعی باشد و درعین‌حال موجب توسعه اقتصادی و افزایش کیفیت فضای زندگی جمعیت محلی شود (Regmi, 2016: 1). توسعه گردشگری در مناطق روستایی عنصری اساسی است و یکی از راه‌های نجات روستاها از فقر، مهاجرت و مشکلات اجتماعی و اقتصادی به شمار می‌رود (مهدوی و همکاران، ۱۳۸۷: ۳۹).

مناطق روستایی از نظر گیاهان، جانوران و مناظر دیدنی و ویژگی‌های زمین‌شناسی ملی و بین‌المللی بسیار غنی هستند. آن‌ها در جشنواره‌ها، تنوع فرهنگی و سایر منابع گردشگری به همان اندازه رونق دارند. مشارکت در گردشگری روستایی توسط عوامل اقتصادی مانند درآمد قابل‌تصرف، هزینه گردشگری، اثربخشی بازاریابی، فاصله فیزیکی، هزینه زندگی و قیمت نسبی تعریف می‌شود. عوامل برون‌زای گردشگری روستایی شامل دسترسی، ایمنی، محدودیت‌ها، ملاحظات سیاسی اجتماعی، امکانات و ایمنی می‌باشد. به‌طور خاص، گردشگری روستایی تأثیرات مثبت زیادی بر انسان و محیط‌زیست او دارد و به توسعه اقتصادی محلی کمک می‌کند. منظور از توسعه اقتصادی محلی، توسعه وضعیت یا شرایط اقتصادی نواحی یا جوامع روستایی است (Festus & Omoboye, 2015: 1).

بوم‌گردی یکی از شاخه‌های گردشگری مبتنی بر جاذبه‌های طبیعی است (اروجی، ۱۳۹۱: ۱۶). واژه بوم‌گردی نخستین بار برای توضیح روابط متقابل میان گردشگری، محیط‌زیست و ویژگی‌های فرهنگی به کار گرفته شد و به‌عنوان یک شاخه از گردشگری شناخته می‌شود که طبق تعریف جامعه بوم‌گردی بین‌المللی، به محیط طبیعی، بومی و رفاه مردم بومی توجه ویژه‌ای دارد. این حوزه به یکی از سریع‌ترین زیرشاخه‌های در حال رشد صنعت گردشگری تبدیل شده و سالانه با نرخ ۱۰ تا ۱۵ درصد در سراسر جهان گسترش می‌یابد (Miller, 2007: 231). به دلیل تمایل به زیبایی‌های طبیعی، میراث جهانی، پارک‌های ملی، مناطق حفاظت‌شده، جشنواره‌ها و نمایشگاه‌ها، ورود اکوتوریست‌ها در سطح جهانی افزایش یافته است.

(Page & Hall, 2006: 4; Candrea & Hertanu, 2015: 54). این افزایش تقاضا در زیرشاخه اکوتوریسم به شکل‌گیری اقامتگاه‌ها و استراحتگاه‌های بوم‌گردی نزدیک به جاذبه‌های گردشگری منجر شده است (Krippendorff, 2018: 73). این پدیده فرصت‌هایی را برای گردشگران فراهم می‌آورد تا از طبیعت و فرهنگ جامعه میزبان بهره‌برداری بیشتری داشته باشند و درعین حال، منفعت‌های اقتصادی و فرهنگی را برای جامعه محلی به ارمغان آورد (شفیعی و ربانی، ۱۳۹۷). به‌منظور پاسخ‌گویی به نیازهای بخش بوم‌گردی (Poulston & Pernecky, 2017: 34) و اسکان مسافران در مکان‌های مناسب، یکی از اقدامات انجام‌شده، ساخت اقامتگاه‌های بوم‌گردی است (Zeppel, 2006: 3).

اقامتگاه بوم‌گردی به‌طور کلی به مکان‌هایی اطلاق می‌شود که در مناطق روستایی، محیط‌های طبیعی بکر و بافت‌های فرهنگی یا تاریخی یک شهر ایجاد می‌شوند و خدمات و فعالیت‌هایی را باهدف معرفی و آشنایی گردشگران با ویژگی‌های خاص آن منطقه ارائه می‌دهند (بروج، ۱۳۹۱: ۱۲). شفیعی (۱۳۹۶) معتقد است که اقامتگاه‌های بوم‌گردی تنها فضاهای کالبدی با معماری خاص نیستند که صرفاً برای اسکان گردشگران ساخته‌شده‌اند، بلکه مجموعه‌ای از عناصر فرهنگی، اجتماعی و مکانی هستند که خدماتی مانند غذا و فرهنگ محلی اصیل را نیز ارائه می‌دهند تا با تحولات محصولات بوم‌گردی هم‌راستا باشند (شاهولی و باستانی، ۱۴۰۱: ۷۳). اقامتگاه‌های بوم‌گردی به‌عنوان عناصر خدماتی مهم در بوم‌گردی، نقش مهمی در توسعه گردشگری دارد و این مسئله در مناطق بکر و مناطق روستایی یا بیلاقی نمود بیشتری دارد. اقامتگاه‌های بوم‌گردی شامل انواع کلبه یا اقامتگاه سنتی، مسافرخانه‌ها، اکو کمپ‌ها، بوم‌گردی روستایی، مزرعه ارگانیک، خانه‌های اکولوژیک، هتل‌های سنتی است. این اقامتگاه‌ها از منظر فرهنگی، اقتصادی، مدیریتی، زیست‌محیطی و اجتماعی اصول و معیارهایی معینی دارد که در ساخت و مدیریت آن‌ها باید مدنظر قرار گیرد (رستم‌پیشه و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۱۲). به‌علاوه پایداری، به‌ویژه در صنعت گردشگری، نیازمند اقداماتی مسئولانه است که ارزش‌های رشد پایدار را منعکس کند (Stabler, 1995: 212; Farrell & Runyan, 2001: 72; Bhattacharya et al., 2011: 52; Arni & Khairil, 2013: 13) به همین منظور نیاز فوری به تعیین معیارها و استانداردهایی برای ارزیابی و اعتبارسنجی اقامتگاه‌ها و استراحتگاه‌های اکوتوریسم وجود دارد تا الزامات پایداری رعایت شوند. در مناطقی که چنین اقداماتی وجود ندارد، اکوسیستم بومی تخریب می‌شود (Chandran & Bhattacharya, 2022: 7).

از آنجایی که استان خوزستان یکی از استان‌هایی می‌باشد که دارای پیشینه تاریخی و فرهنگی طولانی است، از نظر اقتصادی نیز توسعه صنعت گردشگری می‌تواند موجب شکوفایی و رونق بخش‌های اقتصادی از یک‌سو و ایجاد اشتغال و فرصت‌های جدید شغلی از سوی دیگر شود، که خود مستلزم مشارکت همه‌جانبه مردم می‌باشد. شهرستان آبادان یکی از مناطق با پتانسیل بسیار بالا برای جذب گردشگر می‌باشد که جزو یکی از هفت منطقه آزاد تجاری کشور ایران محسوب می‌شود. یکی از اماکن زیبای آبادان که به سبک و سیاق عرب‌های ایرانی ساخته‌شده است، مزیف‌های محلی می‌باشند. این مزیف‌ها با الهام از فرهنگ بومی - عربی منطقه آزاد اروند در سال‌های اخیر و برای بوم‌گردی این منطقه ساخته‌شده‌اند. مزیف‌های مذکور با معماری خاص خود یکی از جاذبه‌های منطقه به‌حساب می‌آیند و امکان بازگشت به زندگی سنتی را برای مهمانان خود فراهم می‌کنند. نمونه یکی از این مزیف‌ها، مزیف‌های دیراوی واقع در جزیره مینو می‌باشد.

با توجه به اینکه یکی از اهداف اصلی رویکرد پایداری از ایجاد و توسعه اقامتگاه‌های بوم‌گردی دارای هویت و ساختار بومی، رسیدن به نمونه‌ای از توسعه پایدار روستایی می‌باشد، این مقاله می‌کوشد با بررسی این اقامتگاه‌ها - که فقط جنبه اقامتی نداشته و فعالیت‌هایی از قبیل سرو غذا و نوشیدنی‌های بومی، نمایش و فروش صنایع‌دستی و اجرای موسیقی محلی را ارائه می‌نمایند - کمکی هرچند ناچیز در نیل به اهداف رویکرد فوق‌الذکر داشته باشد

نگروهو^۱ و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «ترویج توسعه روستایی از طریق فعالیت‌های بوم‌گردی در اندونزی»، به بررسی چالش‌های توسعه روستایی در این کشور پرداخته‌اند و توسعه بوم‌گردی را به‌عنوان راه‌حلی مؤثر برای رفع این مشکلات پیشنهاد کرده‌اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که توسعه بوم‌گردی در مناطق روستایی می‌تواند ضمن تسریع تحول اقتصادی از کشاورزی به سمت تولید و خدمات، بهبود رفاه کشاورزان و ترویج حفاظت از محیط‌زیست در این مناطق را به همراه داشته باشد. همچنین، افزایش قابل توجهی در تقاضای گردشگری از سوی گردشگران داخلی و خارجی مشاهده شده است که نیازمند برنامه‌ریزی و اقدامات هماهنگ از سوی تمامی ذینفعان در مناطق مختلف است.

هویت^۲ (۲۰۱۸) در پژوهشی تحت عنوان «بوم‌گردی و توسعه پایدار روستایی در پرز زلدون، کاستاریکا» به بررسی این موضوع پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد که گردشگری در این منطقه به‌عنوان منبع درآمدی مکمل برای کشاورزی عمل می‌کند. بر اساس دیدگاه‌های محلی، این پژوهش درکی از نحوه تأثیرگذاری صنعت گردشگری بر نگرش‌ها و شیوه‌های زیست‌محیطی مردم محلی ارائه می‌دهد و چگونگی تعامل آن‌ها برای توسعه گردشگری با هدف بهینه‌سازی منافع برای جامعه خود را تحلیل می‌کند. همچنین در این مطالعه، فرصت‌ها و چالش‌های بالقوه برای صنایع بوم‌گردی در پرز زلدون مورد بررسی قرار گرفته و ارزیابی‌هایی در خصوص سایر گزینه‌های توسعه پایدار روستایی نیز ارائه شده است.

چینگ^۳ و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای با عنوان «استراتژی‌های توسعه بوم‌گردی پایدار از طریق تحلیل SWOT: مطالعه موردی کامرون هایلندز، مالزی»، به این نتیجه رسیدند که فرصت‌ها و نقاط قوت این منطقه به ترتیب بر تهدیدها و ضعف‌ها غلبه دارند. بر اساس نتایج پژوهش، ارتفاعات کامرون پتانسیل بالایی برای تبدیل شدن به یک مقصد جذاب بوم‌گردی در منطقه دارند. با این حال، این منطقه هنوز به دلیل اقدامات ناکافی در حفاظت از محیط‌زیست نتوانسته است الزامات پایداری را به طور کامل برآورده کند. یافته‌های این پژوهش می‌تواند به سیاست‌گذاران در تدوین استراتژی‌های پایدار برای تقویت بوم‌گردی و کاهش آسیب‌های زیست‌محیطی در این منطقه کمک شایانی کنند.

افریزال^۴ و همکاران (۲۰۲۲) در مطالعه‌ای تحت عنوان «تأثیر نوآوری‌های زیست‌محیطی، سیاست‌های اکوتوریسم و رسانه‌های اجتماعی بر توسعه گردشگری پایدار: شواهدی از بخش گردشگری اندونزی» به بررسی نقش این عوامل در توسعه پایدار گردشگری پرداخته‌اند. نتایج تحقیق حاکی از آن است که نوآوری در محصولات، فرآیندها و سازمان‌های زیست‌محیطی، به همراه سیاست‌های اکوتوریسم و استفاده از رسانه‌های اجتماعی، تأثیر مثبتی بر رشد گردشگری پایدار در اندونزی داشته‌اند.

داس^۵ (۲۰۲۱) در پژوهش خود با عنوان «بوم‌گردی و توسعه پایدار جامعه: مطالعه موردی سیلری گائون، بنگال غربی» به بررسی رابطه همزیستی میان بوم‌گردی و توسعه پایدار در روستای سیلاری گائون پرداخته است. این پژوهش نشان می‌دهد که بوم‌گردی می‌تواند به‌عنوان روشی کارآمد برای توسعه پایدار روستایی در ناحیه هیمالیای بنگال غربی عمل کند. در مناطق دارجلینگ و کالیمپونگ این ناحیه، بوم‌گردی همچنان به‌عنوان یک فعالیت مبتنی بر جامعه شناخته می‌شود که با مشارکت مردم محلی و فرهنگ آن‌ها همراه است. بیشتر مناطق بوم‌گردی در این بخش از بنگال غربی در

^۱ Nugroho

^۲ Howitt

^۳ Ching

^۴ Afrizal

^۵ Das

دل جنگل‌ها و مناطق کوهستانی قرار دارند. رشد بوم‌گردی در دهه‌های اخیر، به‌ویژه با ورود گردشگران و تقویت اقتصاد محلی، به‌طور چشمگیری افزایش یافته است.

قدیری معصوم و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «نقش اقامتگاه‌های بوم‌گردی در توسعه گردشگری روستایی در نواحی روستایی شهرستان خور و بیابانک» به این نتایج رسیدند که کیفیت اقامتگاه‌های بوم‌گردی در مناطق روستایی مورد مطالعه در وضعیت مطلوبی قرار دارد و منطبق بر شاخص‌های پایداری اقامتگاه‌های بوم‌گردی و استانداردها است. همچنین بین کیفیت اقامتگاه‌ها به تفکیک روستاها تفاوت معناداری وجود دارد.

عنابتانی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «بررسی و تحلیل آثار ایجاد اقامتگاه‌های بوم‌گردی بر توسعه سکونت‌گاه‌های روستایی» به بررسی تأثیر این اقامتگاه‌ها بر توسعه روستای رادکان پرداختند. نتایج نشان داد که از ۳۷ متغیر اولیه، ۸ عامل استخراج شد که در مجموع ۸۸/۶۹ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کنند؛ این امر بیانگر کفایت مناسب تحلیل عاملی است. از میان عوامل شناسایی‌شده، عامل اشتغال‌زایی با سهم ۲۱/۶۵ درصدی از واریانس، بیشترین تأثیر را داشته و شامل متغیرهایی مانند ایجاد اشتغال مستقیم و غیرمستقیم، گسترش فرصت‌های شغلی برای زنان و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید بوده است. عامل افزایش تولید و درآمد با واریانس ۱۸,۹۶ درصد و عامل تقویت هویت محلی با واریانس ۱۴/۲۳ درصد، در رتبه‌های بعدی قرار داشتند. در مقابل، عوامل کالبدی-معماری (۴/۷۵ درصد) و اجتماعی-فرهنگی (۳/۱۲ درصد) کمترین تأثیر را نشان دادند. علاوه بر این، نتایج آزمون T تک‌نمونه‌ای نشان داد که عامل رونق خدمات با آماره ۹/۱۱ و عامل اشتغال‌زایی با آماره ۸/۶۲ بیشترین نقش را در توسعه روستای رادکان ایفا کرده‌اند.

ربیعی مندجین و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «تبیین مدل توسعه سیستم اقامتگاه‌های بوم‌گردی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: شهرستان خلخال)» به بررسی عوامل مؤثر بر توسعه این اقامتگاه‌ها پرداختند. نتایج تحقیق به ارائه یک مدل جامع برای توسعه آتی اقامتگاه‌های بوم‌گردی انجامید که شامل برهمکنش مجموعه‌ای از عوامل و مؤلفه‌های کلیدی در این زمینه است.

وزین و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «تحلیل عوامل مؤثر بر موفقیت کسب‌وکار اقامتگاه‌های بوم‌گردی (مطالعه موردی: شهرستان‌های جنوب شرقی استان اصفهان)» به بررسی عوامل اثرگذار بر موفقیت این نوع کسب‌وکارها پرداخته‌اند. یافته‌ها نشان داد که «عوامل تسهیل‌گر بیرونی»، «نوآوری‌های مدیریتی و برنامه‌ریزی» و «فعالیت‌های عملیاتی پایداری» تأثیر معنی‌داری بر موفقیت کسب‌وکار اقامتگاه‌های بوم‌گردی دارند. در این میان، عوامل تسهیل‌گر بیرونی بیشترین تأثیر مستقیم و غیرمستقیم را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین، نتایج به تفکیک عوامل نشان داد که حمایت مالی (میانگین ۴/۶۰)، مهارت نیروی انسانی (میانگین ۴/۴۹) و شناخت وضعیت بازار گردشگری و کسب‌وکار (میانگین ۴/۴۴) از دیدگاه پاسخ‌دهندگان بیشترین تأثیر را بر موفقیت این کسب‌وکارها داشته‌اند.

روش تحقیق

این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از نظر نوع و ماهیت، توصیفی-تحلیلی است. داده‌های موردنیاز در این تحقیق بر اساس اسنادی و میدانی گردآوری شده است. جامعه آماری در این تحقیق، شاغلین و مالکان اقامتگاه‌های بوم‌گردی موجود در شهرستان آبادان می‌باشد که تعداد آن‌ها ۴۰۰ نفر بود. با توجه به محدود بودن جامعه آماری، همه افراد (۴۰۰ نفر) به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. تحلیل داده‌ها در دو قسمت مجزا و مرتبط باهم به انجام رسیده، در قسمت اول که به مربوط به آمار توصیفی داده‌های پژوهش است؛ متغیرهای اصلی پژوهش با استفاده از مهم‌ترین شاخص‌های آمار

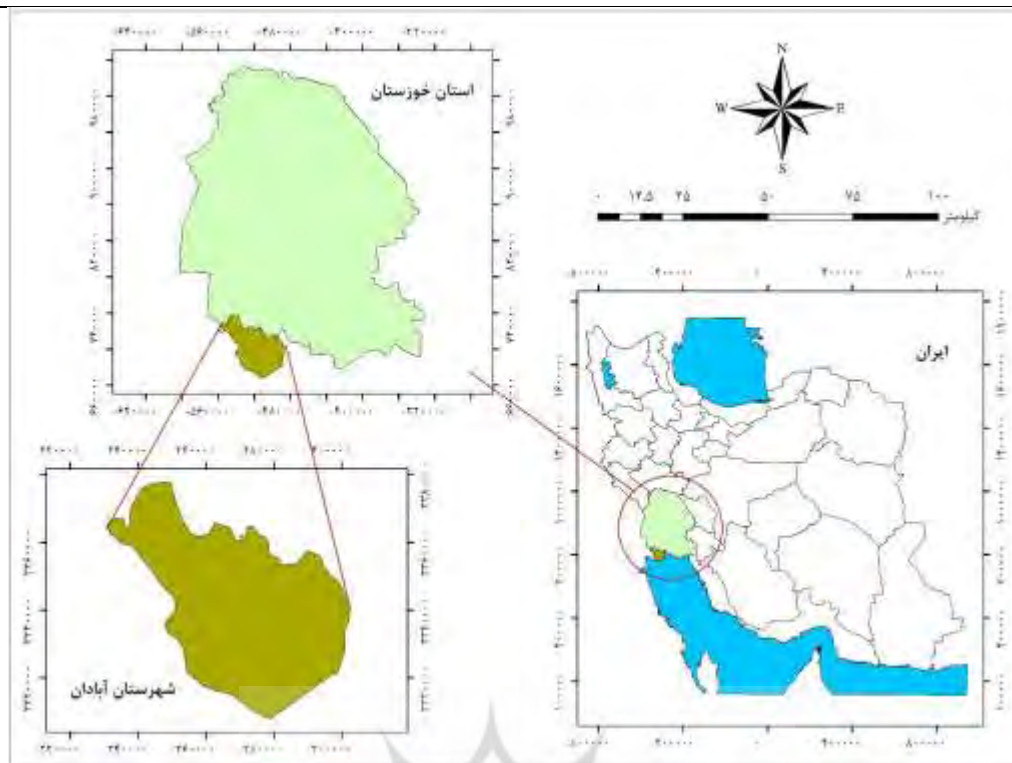
توصیفی (گرایش مرکزی، پراکندگی و شکل توزیع) توصیف گردیده‌اند. در قسمت دوم که به آمار استنباطی پژوهش و به عبارتی آزمون فرضیه‌های پژوهش اختصاص دارد و محور اصلی این فصل محسوب می‌شود ابتدا از رویکرد مدل‌سازی معادله ساختاری واریانس محور استفاده گردید، استفاده از این رویکرد در آزمون فرضیه‌ها و مدل نظری پژوهش به پژوهشگر کمک می‌کند با متغیرهای اصلی درگیر در مدل نظری به‌عنوان متغیرهای مکنون^۱ برخورد کرده و خطاهای اندازه‌گیری^۲ را در برآورد پارامترهای مرتبط با آزمون مدل دخالت دهد و در نتیجه برآوردها از دقت بالاتر و قابل اطمینان‌تری برخوردار باشند. به‌منظور انجام تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای SPSS و Smart-PLS استفاده گردید. تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق در فرضیه‌های پژوهش با استفاده از مدل‌سازی معادله ساختاری رویکرد واریانس محور انجام گردید. استفاده از این رویکرد در آزمون فرضیه‌ها و مدل نظری پژوهش به پژوهشگر کمک می‌کند با متغیرهای اصلی درگیر در مدل نظری به‌عنوان متغیرهای مکنون برخورد کرده و خطاهای اندازه‌گیری را در برآورد پارامترهای مرتبط با آزمون مدل دخالت دهد و در نتیجه برآوردها از دقت بالاتر و قابل اطمینان‌تری برخوردار باشند. مدل یابی پی ال اس در دو مرحله صورت می‌پذیرد. در مرحله اول، مدل اندازه‌گیری (مدل بیرونی) از طریق تحلیل‌های روایی و پایایی و تحلیل عاملی تأییدی بررسی می‌شود و در مرحله دوم، مدل ساختاری (مدل درونی) با برآورد مسیر بین متغیرها مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

محدوده مورد مطالعه

شهرستان آبادان یکی از شهرستان‌های استان خوزستان در جنوب غربی ایران است که در نزدیکی مرز ایران و عراق قرار دارد. این شهرستان به‌طور خاص در منطقه‌ی جنوبی استان خوزستان واقع شده و به‌واسطه موقعیت جغرافیایی خود، اهمیت ویژه‌ای در حوزه‌های اقتصادی، فرهنگی و گردشگری دارد. آبادان در امتداد رودخانه کارون قرار گرفته و از شرق به شهر اهواز و از غرب به مرزهای عراق محدود می‌شود. از جنوب، این شهرستان به خلیج فارس و دریاچه اروند محدود است که موقعیت دریایی آن را به یکی از مراکز مهم تجاری و اقتصادی تبدیل کرده است. شهر آبادان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مراکز صنعتی کشور، به‌ویژه در زمینه نفت و پالایشگاه‌ها شناخته می‌شود و این ویژگی‌ها باعث جذب گردشگرانی از داخل و خارج کشور شده است. اقامتگاه‌های بوم‌گردی در این منطقه به‌عنوان یک انتخاب مناسب برای گردشگران علاقه‌مند به تجربه زندگی بومی و طبیعی، در حال توسعه هستند. علاوه بر جاذبه‌های طبیعی مانند سواحل خلیج فارس، تالاب‌های طبیعی و مناطق جنگلی اطراف، این شهرستان همچنین دارای میراث فرهنگی و تاریخی غنی است که به‌ویژه برای علاقه‌مندان به تاریخ جنگ تحمیلی ایران و عراق جذابیت دارد. موقعیت جغرافیایی شهرستان آبادان و نزدیکی آن به جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی مختلف، پتانسیل بالایی برای توسعه اقامتگاه‌های بوم‌گردی ایجاد کرده است. این اقامتگاه‌ها می‌توانند تجربه‌ای منحصر به‌فرد از زندگی بومی و تعامل با طبیعت را برای گردشگران فراهم کنند و در توسعه پایدار صنعت گردشگری در این منطقه نقش مؤثری ایفا نمایند.

^۱Latent Variable

^۲Measurement Error



شکل ۱. موقعیت فضایی شهرستان آبادان در کشور و استان خوزستان

منبع: (استاندارد خوزستان، ۱۴۰۳؛ ترسیم: نگارندگان)

بحث و یافته ها

در این قسمت متغیرهای اصلی پژوهش با استفاده از مهم ترین شاخص های آمار توصیفی (گرایش مرکزی، پراکندگی و شکل توزیع) توصیف گردیده اند:

برحسب مقادیر جدول شماره (۱) می توان گفت؛ (۱) میانگین متغیر شکل گیری اقامتگاه های بوم گردی و مؤلفه های آن در نمونه آماری پژوهش بالاتر از میانگین فرضی (۳) است؛ به عبارت دیگر نمونه آماری متغیر شکل گیری اقامتگاه های بوم گردی و مؤلفه های آن را بالاتر از حد متوسط ارزیابی کرده اند. (۲) با توجه به مقدار شاخص انحراف معیار پراکندگی داده ها از شاخص میانگین در حد معمول یا به عبارتی متوسط برآورد می شود. (۳) مقدار منفی شاخص چولگی متغیر شکل گیری اقامتگاه های بوم گردی و مؤلفه های آن بیانگر تمایل نمره های متغیر شکل گیری اقامتگاه های بوم گردی و مؤلفه های آن به سمت مقادیر بالاتر از میانگین می باشد. همچنین مقدار منفی شاخص کشیدگی متغیر شکل گیری اقامتگاه های بوم گردی و مؤلفه های آن نشان دهنده شکل توزیع نسبتاً مسطح داده های مربوط به این متغیرها است. در نهایت اینکه با توجه به چولگی و کشیدگی متغیر شکل گیری اقامتگاه های بوم گردی و مؤلفه های آن در دامنه ± 2 قرار دارد می توان گفت توزیع داده های متغیر شکل گیری اقامتگاه های بوم گردی و مؤلفه های آن به سمت توزیع نرمال تمایل دارند.

^۱ مبنای محاسبه میانگین فرضی یا حد متوسط، طیف سنجش این متغیر در پژوهش حاضر است (۱ تا ۵)

جدول ۱. توصیف متغیر شکل‌گیری اقامتگاه‌های بوم گردی با استفاده از شاخص‌های توصیفی

شاخص‌ها	جاذبه‌های محیطی	معماری خاص	جاذبه‌های غذایی	جاذبه‌های موسیقی	آداب و رسوم	اقتصادی	شکل‌گیری اقامتگاه‌های بوم گردی
میانگین	۳/۵۸	۳/۷۵	۳/۴۳	۳/۴۰	۳/۶۲	۳/۶۷	۳/۵۱
میان	۳/۶۶	۳/۵۰	۳/۶۶	۳/۶۶	۳/۶۶	۳/۶۶	۳/۶۱
نما	۴	۵	۵	۵	۵	۵	۵
انحراف معیار	۰/۹۳۹	۱/۱۸۶	۱/۱۴۶	۱/۱۵۸	۱/۰۴۸	۱/۰۳۴	۰/۹۹۴
واریانس	۰/۸۸۳	۱/۴۰۸	۱/۳۱۴	۱/۳۴۱	۱/۱۰۰	۱/۰۵۰	۰/۹۸۸
دامنه	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴
کمینه	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
بیشینه	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵
چولگی	-۰/۴۰۲	-۰/۳۳۹	-۰/۴۰۹	-۰/۴۰۲	-۰/۴۸۶	-۰/۵۱۵	-۰/۳۶۴
کشیدگی	-۰/۱۵۰	-۰/۸۳۵	-۰/۷۱۹	-۰/۶۸۱	-۰/۴۲۸	-۰/۲۸۸	-۰/۵۲۵
خطای چولگی	۰/۱۲۲	۰/۱۲۲	۰/۱۲۲	۰/۱۲۲	۰/۱۲۲	۰/۱۲۲	۰/۱۲۲
خطای کشیدگی	۰/۳۴۳	۰/۳۴۳	۰/۳۴۳	۰/۳۴۳	۰/۳۴۳	۰/۳۴۳	۰/۳۴۳

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

برحسب مقادیر جدول (۲) می‌توان اذعان نمود که: (۱) میانگین متغیر پایداری اقامتگاه‌های بوم گردی و مؤلفه‌های آن در نمونه آماری پژوهش بالاتر از میانگین فرضی (۳) است به عبارت دیگر نمونه آماری متغیر پایداری اقامتگاه‌های بوم گردی و مؤلفه‌های آن را بالاتر از حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. (۲) با توجه به مقدار شاخص انحراف معیار پراکندگی داده‌ها از شاخص میانگین در حد معمول یا به عبارتی متوسط برآورد می‌شود. (۳) مقدار منفی شاخص چولگی متغیر پایداری اقامتگاه‌های بوم گردی و مؤلفه‌های آن بیانگر تمایل نمره‌های متغیر پایداری اقامتگاه‌های بوم گردی و مؤلفه‌های آن به سمت مقادیر بالاتر از میانگین می‌باشد. همچنین مقدار منفی شاخص کشیدگی مؤلفه پایداری اقتصادی نشان‌دهنده شکل توزیع نسبتاً مسطح داده‌های مربوط به این متغیر و همچنین مقدار مثبت شاخص کشیدگی مؤلفه پایداری اقامتگاه‌های بوم گردی و سایر مؤلفه‌های آن نشان‌دهنده شکل توزیع نسبتاً برآمده داده‌های مربوط به این متغیرها است. درنهایت اینکه با توجه به چولگی و کشیدگی متغیر پایداری اقامتگاه‌های بوم گردی و مؤلفه‌های آن در دامنه ± 2 قرار دارد می‌توان گفت توزیع داده‌های متغیر پایداری اقامتگاه‌های بوم گردی و مؤلفه‌های آن به سمت توزیع نرمال تمایل دارند.

جدول ۲. توصیف متغیر پایداری اقامتگاه‌های بوم گردی با استفاده از شاخص‌های توصیفی

شاخص‌ها	پایداری اقتصادی	اجتماعی فرهنگی	کالبدی	زیست‌محیطی	پایداری اقامتگاه‌های بوم گردی
میانگین	۳/۶۱	۳/۶۸	۳/۸۱	۳/۸۳	۳/۶۹
میان	۳/۷۱	۳/۸۰	۴	۴	۳/۸۳
نما	۵	۴	۴	۴	۳/۶۳
انحراف معیار	۰/۸۹۷	۰/۸۵۳	۰/۹۶۹	۰/۹۵۴	۰/۸۴۰
واریانس	۰/۸۰۶	۰/۷۲۹	۰/۹۴۱	۰/۹۱۱	۰/۷۰۶
دامنه	۴	۴	۴	۴	۴

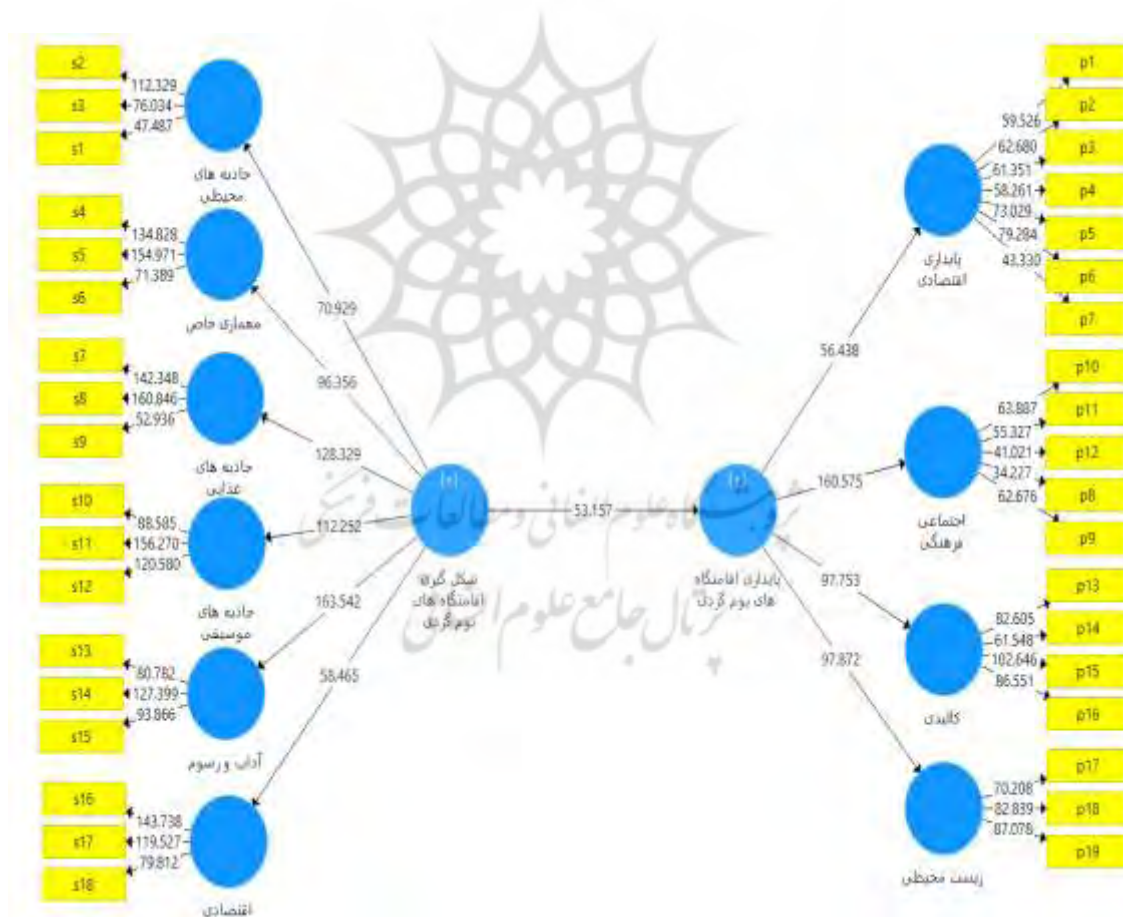
کمینه	۱	۱	۱	۱	۱
بیشینه	۵	۵	۵	۵	۵
چولگی	-۰/۴۰۳	-۰/۵۱۳	-۰/۸۴۰	-۰/۶۵۴	-۰/۶۲۴
کشیدگی	-۰/۰۳۱	-۰/۳۰۷	-۰/۳۷۲	-۰/۰۲۹	-۰/۳۵۹
خطای چولگی	۰/۱۲۲	۰/۱۲۲	۰/۱۲۲	۰/۱۲۲	۰/۱۲۲
خطای کشیدگی	۰/۲۴۳	۰/۲۴۳	۰/۲۴۳	۰/۲۴۳	۰/۲۴۳

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

فرضیه پژوهش: مدل ساختاری عوامل مؤثر بر شکل‌گیری و پایداری اقامتگاه‌های بوم‌گردی شهرستان آبادان از برآزش مطلوبی برخوردار است.

در این بخش از تحلیل بررسی مشخص می‌شود آیا می‌توان نتایج حاصل از نمونه آماری را به جامعه آماری تعمیم داد یا نه؟ به این منظور فرضیه‌های تحقیق در این بخش آزمون می‌شوند تا این نتیجه مشخص گردد.

مدل سازی معادلات ساختاری^۱



شکل ۲. مدل معادلات ساختاری تحقیق در حالت معناداری

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

بارهای عاملی هر یک از شاخص‌های مورد استفاده در مدل پژوهش به همراه آماره t که بیانگر وضعیت مطلوبیت شاخص‌ها می‌باشند، به صورت جداگانه در جدول (۳) گزارش شده‌اند.

جدول ۳. بارهای عاملی متغیرهای آشکار

متغیر آشکار	بار عاملی	آماره t	وضعیت	سازه	متغیر آشکار	بار عاملی	آماره t	وضعیت	سازه
جنبه‌های محیطی	s1	۰/۸۶۰	۴۷/۴۸۷	مطلوب	p1	۰/۸۶۵	۵۹/۵۲۶	مطلوب	پایداری اقتصادی
	s2	۰/۹۳۴	۱۱۲/۳۳۹	مطلوب	p2	۰/۸۶۴	۶۲/۶۸۰	مطلوب	
	s3	۰/۸۸۹	۷۶/۰۳۴	مطلوب	p3	۰/۸۷۴	۶۱/۳۵۱	مطلوب	
جنبه‌های خاص	s4	۰/۹۴۹	۱۳۴/۸۲۸	مطلوب	p4	۰/۸۶۸	۵۸/۲۶۱	مطلوب	پایداری اقتصادی
	s5	۰/۹۵۴	۱۵۴/۹۷۱	مطلوب	p5	۰/۸۸۹	۷۳/۰۳۹	مطلوب	
	s6	۰/۹۱۳	۷۱/۳۸۹	مطلوب	p6	۰/۸۹۵	۷۴۹/۲۸۴	مطلوب	
جنبه‌های غذایی	s7	۰/۹۳۸	۱۴۲/۳۴۸	مطلوب	p7	۰/۸۱۹	۴۳/۳۳۰	مطلوب	پایداری اقتصادی
	s8	۰/۹۴۳	۱۶۰/۸۴۶	مطلوب	p8	۰/۸۲۰	۳۴/۲۳۷	مطلوب	
	s9	۰/۸۵۳	۵۲/۹۳۶	مطلوب	p9	۰/۸۶۹	۶۲/۶۷۶	مطلوب	
جنبه‌های موسیقی	s10	۰/۹۰۸	۸۸/۵۸۵	مطلوب	p10	۰/۸۷۸	۶۳/۸۸۷	مطلوب	پایداری اقتصادی
	s11	۰/۹۵۰	۱۵۶/۲۷۰	مطلوب	p11	۰/۸۵۰	۵۵/۳۳۷	مطلوب	
	s12	۰/۹۳۹	۱۲۰/۵۸۰	مطلوب	p12	۰/۸۲۳	۴۱/۰۲۱	مطلوب	
آداب و رسوم	s13	۰/۸۹۷	۸۰/۷۸۲	مطلوب	p13	۰/۹۱۰	۸۲/۶۰۵	مطلوب	پایداری اقتصادی
	s14	۰/۹۴۱	۱۳۷/۳۹۹	مطلوب	p14	۰/۹۱۸	۶۱/۵۴۸	مطلوب	
	s15	۰/۹۳۴	۹۳/۸۶۶	مطلوب	p15	۰/۹۳۷	۱۰۲/۶۴۶	مطلوب	
اقتصادی	s16	۰/۹۴۵	۱۴۳/۷۳۸	مطلوب	p16	۰/۹۱۰	۸۶/۵۵۱	مطلوب	پایداری اقتصادی
	s17	۰/۹۳۵	۱۱۹/۵۳۷	مطلوب	p17	۰/۸۹۴	۷۰/۲۰۸	مطلوب	
	s18	۰/۹۰۲	۷۹/۸۱۲	مطلوب	p18	۰/۹۱۴	۸۲/۸۳۹	مطلوب	
					p19	۰/۹۰۸	۸۷/۰۷۸	مطلوب	

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

علاوه بر این، جهت تأیید روایی ابزار اندازه‌گیری از سه نوع روایی، روایی محتوا (روایی محتوا از طریق نظرسنجی از خبرگان مورد تأیید قرار گرفت)، روایی همگرا^۱ (که با استفاده از میانگین واریانس استخراج شده^۲ سنجیده می‌شود) و روایی واگرا^۳ (با استفاده از شاخص HTMT سنجیده شده است) استفاده شده است. به منظور تعیین پایایی پرسشنامه نیز از دو معیار ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی مرکب استفاده شد.

جدول ۴. ضرایب پایایی و روایی مدل

متغیرها	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	روایی همگرا
آداب و رسوم	۰/۹۱۰	۰/۹۴۴	۰/۸۴۸
اقتصادی	۰/۹۱۹	۰/۷۴۹	۰/۷۲۰
جنبه‌های غذایی	۰/۸۹۸	۰/۹۳۷	۰/۸۳۲

^۱ Convergent Validity

^۲ Average Variance Extracted (AVE)

^۳ Divergent Validity

سلطانی و همکاران / مدل سازی معادلات ساختاری			۷۳
جاذبه های محیطی	۰/۸۷۱	۰/۹۲۱	۰/۷۹۵
جاذبه های موسیقی	۰/۹۲۵	۰/۹۵۲	۰/۸۶۹
معماری خاص	۰/۹۳۳	۰/۹۵۷	۰/۸۸۲
شکل گیری اقامتگاه های بوم گردی	۰/۹۶۲	۰/۹۶۹	۰/۸۳۹
پایداری اقتصادی	۰/۹۴۵	۰/۹۵۵	۰/۷۵۴
اجتماعی فرهنگی	۰/۹۰۲	۰/۹۲۸	۰/۷۲۰
کالبدی	۰/۹۳۶	۰/۹۵۴	۰/۸۳۹
زیست محیطی	۰/۸۹۰	۰/۹۳۲	۰/۸۲۰
پایداری اقامتگاه های بوم گردی	۰/۹۴۱	۰/۹۵۷	۰/۸۴۹

منبع: (یافته های پژوهش، ۱۴۰۳)

آلفای کرونباخ معیاری برای سنجش پایایی و سنجش مناسب برای ارزیابی پایداری درونی (سازگاری درونی) محسوب می گردد. برتری پایایی ترکیبی نسبت به آلفای کرونباخ در این است که پایایی سازه ها نه به صورت مطلق بلکه با توجه به همبستگی سازه هایشان با یکدیگر محاسبه می گردد (ورتس و همکاران، ۱۹۷۴: ۱۱۲). مقدار ملاک برای مناسب بودن آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی بالای ۰/۷ است (داوری و رضازاده، ۱۳۹۷). روایی همگرا به بررسی میزان همبستگی هر سازه با سؤالات (شاخص ها) خود می پردازد و مقدار مناسب شاخص AVE بالاتر از ۰/۵ است (فورنل و لارکر، ۱۹۸۱: ۸۸۷). با توجه به مقادیر گزارش شده در (جدول ۴) نشان از تأیید پایایی و روایی همگرای متغیرهای تحقیق دارد. روایی واگرا میزان افتراق مشاهده پذیرهای متغیر پنهان آن مدل با سایر مشاهده پذیرهای موجود در مدل را می سنجد که با شاخص HTMT مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۵. ماتریس جدول روایی واگرا به روش HTMT

متغیر	شکل گیری اقامتگاه های بوم گردی
پایداری اقامتگاه های بوم گردی	۰/۸۹۴

منبع: (یافته های پژوهش، ۱۴۰۳)

مطابق با ماتریس بالا، مقادیر شاخص HTMT سازه های قابلیت های کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی با همدیگر کمتر از ۰/۹ می باشد که این امر روایی واگرای مناسب و برازش خوب مدل اندازه گیری را نشان می ده

مدل ساختاری (مدل درونی)

پس از تأیید قابلیت اعتماد مدل بیرونی، گام بعدی ارزیابی نتایج مدل ساختاری است که این امر شامل بررسی قابلیت های پیش بینی مدل و روابط بین سازه هاست که با استفاده از یک رویکرد نظام مند در قالب گام هایی بر اساس پیشنهاد هیر و همکاران^۳ (۲۰۲۱) انجام می گیرد.

^۱Werts et al

^۲Fornell & Larcker

^۳Hair et al

به منظور ارزیابی هم خطی بین متغیرها از شاخص عامل تورم واریانس استفاده شد. بر اساس نظر هیر و همکاران (۲۰۲۱) نقطه برش ۵ آستانه‌ی تحمل در نظر گرفته شده برای برآورد و تشخیص میزان هم خطی بین متغیرها در نظر گرفته شده است. بر اساس نتایج (جدول ۶) مقدار به دست آمده مطلوب برآورد شد.

جدول ۶. ارزیابی هم خطی بین متغیرها

متغیر	پایداری اقامتگاه‌های بوم گردی
شکل گیری اقامتگاه‌های بوم گردی	۱

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

مقدار اساسی ارزیابی متغیرهای مکنون درون‌زا، ضریب تعیین می‌باشد. به زعم هیر و همکاران (۲۰۲۱) سه مقدار ۰/۲۵، ۰/۵ و ۰/۷۵ به ترتیب نشان از اندازه اثر کوچک، متوسط و بزرگ یک سازه بر سازه دیگر دارد. مقادیر ضریب تعیین مربوط به متغیر پایداری اقامتگاه‌های بوم گردی برابر است با ۰/۷۲۲ که مقدار ضریب تعیین اندازه اثر متوسط متغیر شکل گیری اقامتگاه‌های بوم گردی بر این متغیر را نشان می‌دهد و نشان از برازش مناسب مدل ساختاری مدل است. شاخص کیفیت مدل ساختاری نیز به بررسی توانایی مدل ساختاری در پیش‌بینی کردن به روش چشم‌پوشی می‌باشد. معروف‌ترین و شناخته‌ترین معیار اندازه‌گیری این توانایی شاخص Q2 استون - گایسلر است که بر اساس این ملاک مدل باید نشانگرهای متغیرهای مکنون درون‌زای انعکاسی را پیش‌بینی کند. مقادیر Q2 بالای صفر نشان می‌دهد که مقادیر مشاهده شده خوب بازسازی شده‌اند و مدل توانایی پیش‌بینی دارد (هنسلر و همکاران، ۲۰۰۹). مقادیر Q2 به دست آمده برای پایداری اقامتگاه‌های بوم گردی ۰/۷۵۷ می‌باشد که نشان از کیفیت مناسب مدل ساختاری در پیش‌بینی کردن دارد.

جدول ۷. شاخص‌های ارزیابی مدل ساختاری

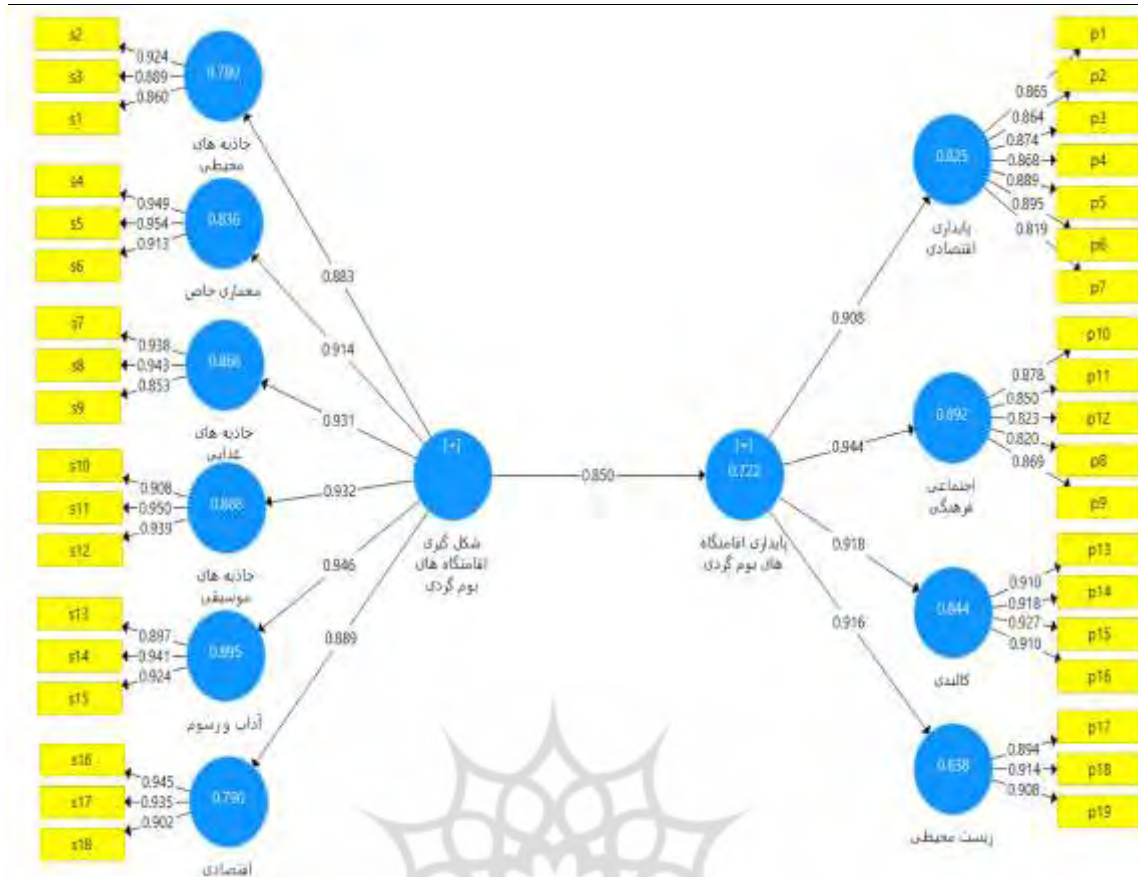
متغیر	ضریب تعیین	Q2
پایداری اقامتگاه‌های بوم گردی	۰/۷۲۲	۰/۷۵۷

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

شاخص دیگری که مورد بررسی قرار گرفت، شاخصی بنام اندازه اثر f^2 (اندازه اثر کوهن) بود. این شاخص توان تبیین - کنندگی مدل را مورد بررسی قرار می‌دهد. طبق نظر کوهن (۱۹۸۸) مقادیر در نظر گرفته شده ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ به ترتیب اندازه‌های اثر ضعیف، متوسط و قوی یک سازه بر سازه دیگر است. نتایج بررسی شاخص f^2 در جدول ۸ گزارش شده است. گام بعدی ارزیابی ضرایب مسیر و معناداری روابط بین متغیرها در مدل ساختاری است. نتایج مدل معادله ساختاری فرض‌های تدوین شده این پژوهش را حمایت کرد. شکل ۳ مدل معادله ساختاری تحقیق را در حالت استاندارد نشان می‌دهد و جدول شماره ۸ مجموع اثرات بین متغیرهای پنهان تحقیق را نشان می‌دهد.

^۱Henseler & etl

^۲Effect Size Cohen



شکل ۳. مدل معادلات ساختاری تحقیق در حالت استاندارد
منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

جدول ۸. نتایج بررسی اثرات مستقیم بین متغیرهای تحقیق

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب مسیر	آماره t	سطح معناداری	نتیجه	f2
شکل‌گیری اقامتگاه‌های بوم‌گردی	پایداری اقامتگاه‌های بوم‌گردی	۰/۸۵۰	۵۳/۱۵۷	۰/۰۰۱	تأیید	۲/۵۹۸

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

در نهایت پس از بررسی شاخص‌های متعدد در خصوص ارزیابی هر یک از بخش‌های مدل‌سازی معادلات ساختاری (اعم از مدل بیرونی و مدل درونی)، هیر و همکاران (۲۰۲۱) جهت ارزیابی کلی مدل، معیاری را تحت عنوان شاخص اصلی نیکویی برازش در مدل‌سازی معادلات ساختاری در رویکرد واریانس محور معرفی کردند که در اصطلاح به ریشه میانگین مربعات باقیمانده استاندارد شده (مرسوم است، نقطه برش در این شاخص کمتر از ۰/۰۸ در نظر گرفته شده است که در این پژوهش مقدار به دست آمده برای ریشه میانگین مربعات باقیمانده استاندارد شده ۰/۰۵۶ می‌باشد که نشان می‌دهد مدل تحقیق از برازش مناسبی برخوردار است. بدین ترتیب می‌توان گفت که فرضیه پژوهش تأیید می‌شود و مدل ساختاری عوامل مؤثر بر پایداری اقامتگاه‌های بوم‌گردی از برازش مطلوبی برخوردار است.

مطابق با جدول شماره ۸ و شکل‌های ۲ و ۳ می‌توان گفت که میزان اثر متغیر شکل‌گیری اقامتگاه‌های بوم‌گردی بر پایداری آن‌ها برابر با ۰/۸۵۰ می‌باشد. همچنین مقدار آماره t (ضریب معناداری) برای این مسیر برابر با ۵۳/۱۵۷ می‌باشد و این مقدار بیشتر از ۱/۹۶ است. همچنین سطح معناداری به دست آمده برای این مسیر ۰/۰۰۱ می‌باشد که کمتر از ۰/۰۵

می باشد؛ لذا فرضیه تحقیق تأیید و فرض صفر رد می شود. به عبارتی شاخص های شکل گیری اقامتگاه های بوم گردی (جاذبه های محیطی؛ معماری خاص؛ غذایی؛ موسیقی؛ آداب و رسوم؛ و اقتصادی) تأثیر مثبت و معناداری بر پایداری اقامتگاه های بوم گردی شهرستان آبادان دارد و با بهبود شاخص های شکل گیری اقامتگاه ها، توسعه و پایداری بوم گردی شهرستان نیز افزایش می یابد

نتیجه گیری

پژوهش حاضر به ارزیابی روابط میان متغیرهای مختلف مؤثر بر پایداری اقامتگاه های بوم گردی با استفاده از مدل معادلات ساختاری پرداخته است. در این پژوهش، تأثیر متغیرهای مختلف بر پایداری اقامتگاه های بوم گردی شهرستان آبادان مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان داد که تمامی ضرایب معناداری t بالای ۱/۹۶ می باشند که نشان دهنده معنادار بودن روابط میان متغیرها در سطح اطمینان ۹۵٪ است. این نتایج تاییدکننده فرضیه تحقیق و برقراری روابط قوی میان متغیرهای مدل می باشند. همچنین، بارهای عاملی نشان از شدت روابط مثبت و معناداری میان متغیرهای آشکار و سازه ها دارد. این روابط تأکید می کنند که متغیرهای آشکار مانند جاذبه های محیطی، معماری خاص، غذا، موسیقی، آداب و رسوم و اقتصادی، هرکدام به طور معناداری بر سازه های پایداری اقامتگاه ها تأثیر دارند. بارهای عاملی بالا، نشانگر آن است که این شاخص ها سهم زیادی در تبیین سازه های پایداری دارند و می توانند در طراحی و مدیریت اقامتگاه های بوم گردی اهمیت زیادی داشته باشند.

در زمینه روایی ابزار اندازه گیری، از سه نوع روایی محتوا، همگرا و واگرا استفاده شده که همگی نتایج مطلوبی را به دست داده اند. به ویژه روایی همگرا با توجه به شاخص های AVE و HTMT تأیید شد و روایی واگرا نیز به خوبی تایید گردید. این امر نشان می دهد که ابزارهای اندازه گیری برای سنجش متغیرهای پنهان مناسب و قابل اعتماد بوده اند. همچنین، ارزیابی مدل ساختاری نشان می دهد که ضریب تعیین برای متغیر پایداری اقامتگاه های بوم گردی ۰/۲۷۷ بوده که اندازه اثر متوسطی را برای تأثیر شکل گیری اقامتگاه های بوم گردی بر پایداری آن ها نشان می دهد. از طرفی، شاخص های کیفیت مدل ساختاری، مانند Q^2 و f^2 ، نیز نتایج مطلوبی را به دست دادند که نشان دهنده قابلیت پیش بینی و تبیین کنندگی بالای مدل ساختاری است. این به ویژه از این جهت حائز اهمیت است که مدل می تواند روابط میان متغیرها را به خوبی پیش بینی کند و به طراحان و مسئولین کمک کند تا استراتژی های مؤثری برای تقویت پایداری اقامتگاه های بوم گردی اتخاذ کنند. نتایج نهایی این تحقیق به وضوح نشان دهنده تأثیر مثبت و معنادار متغیرهای شکل گیری اقامتگاه های بوم گردی بر پایداری آن ها است. این نتایج با توجه به مقادیر آماره t و سطح معناداری که به طور قابل ملاحظه ای کمتر از ۰/۰۵ است، تأیید می شود. به ویژه، متغیرهایی مانند جاذبه های محیطی، معماری خاص، غذا، موسیقی، آداب و رسوم و اقتصادی، به طور مستقیم و معناداری بر پایداری اقامتگاه های بوم گردی در شهرستان آبادان تأثیرگذارند. این امر اهمیت توجه به این شاخص ها در سیاست گذاری های گردشگری و توسعه پایدار در منطقه را بیشتر می کند.

در نهایت، با توجه به نتایج حاصل از ارزیابی های مختلف مدل، می توان گفت که مدل تحقیق از برازش مناسبی برخوردار است و قادر به پیش بینی و تبیین روابط میان متغیرها به طور مؤثر و دقیق می باشد. این تحقیق نه تنها برای محققین در حوزه توسعه پایدار و گردشگری بوم گردی ارزشمند است، بلکه برای سیاست گذاران و مدیران بوم گردی نیز قابل استفاده است تا به بهبود عملکرد و توسعه پایدار این نوع اقامتگاه ها کمک کنند. مطالعات مشابه، مانند پژوهش «چینگ و همکاران» (۲۰۲۰) در مالزی، نشان داده است که توجه به نقاط قوت و فرصت ها در کنار رفع نقاط ضعف و تهدیدها می تواند بستر مناسبی برای توسعه بوم گردی پایدار فراهم کند. در پژوهش حاضر نیز نتایج حاکی از آن است که

شهرستان آبادان با بهره‌مندی از جاذبه‌های بومی مانند مزیف‌های سنتی، پتانسیل بالایی برای تبدیل‌شدن به یکی از قطب‌های بوم‌گردی کشور دارد؛ اما همانند یافته‌های پژوهش «افریزال فیومن و همکاران» (۲۰۲۲)، موفقیت در این مسیر مستلزم تقویت نوآوری‌های زیست‌محیطی، سیاست‌های حمایتی و مشارکت فعال جوامع محلی است. در راستای رویکرد پایداری، یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که اقامتگاه‌های بوم‌گردی می‌توانند به‌عنوان ابزاری کارآمد برای ایجاد درآمد پایدار، کاهش مهاجرت روستاییان به شهرها و تقویت ارزش‌های بومی مورد استفاده قرار گیرند. نتایج با پژوهش‌های پیشین مانند مطالعه «پراناب» (۲۰۲۱) در بنگال غربی همخوانی دارد که نشان داده است بوم‌گردی مبتنی بر مشارکت جامعه محلی، ضمن تقویت اقتصاد منطقه، باعث حفظ و ارتقای فرهنگ و محیط‌زیست می‌شود.

از منظر کاربردی، توسعه اقامتگاه‌های بوم‌گردی در شهرستان آبادان نه تنها فرصتی برای حفاظت از میراث فرهنگی و طبیعی منطقه است، بلکه می‌تواند نقش کلیدی در افزایش درآمد اقتصادی ساکنان محلی ایفا کند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که عواملی مانند آموزش جوامع محلی در زمینه گردشگری، توسعه زیرساخت‌های اقامتی و تقویت بازاریابی محلی، از الزامات اساسی برای بهبود پایداری این اقامتگاه‌ها به شمار می‌آیند. مشابه نتایج پژوهش «ایوان نگره‌وو و همکاران» (۲۰۱۶)، این اقدامات می‌تواند تحولات اقتصادی و اجتماعی در منطقه ایجاد کرده و رفاه ساکنان محلی را افزایش دهد. در عین حال، توجه به چالش‌ها و محدودیت‌ها نیز ضروری است. همان‌گونه که پژوهش «جوزفین هویت» (۲۰۱۸) در کاستاریکا نشان داد، فشارهای ناشی از افزایش تعداد گردشگران و کمبود مدیریت صحیح می‌تواند تأثیرات منفی بر منابع طبیعی و فرهنگی منطقه داشته باشد. در شهرستان آبادان نیز، توسعه بوم‌گردی باید با رویکردی جامع و مبتنی بر ظرفیت‌سازی پایدار صورت گیرد تا از تخریب منابع و ایجاد تعارضات اجتماعی جلوگیری شود. در مجموع، این پژوهش نشان می‌دهد که اقامتگاه‌های بوم‌گردی در آبادان پتانسیل بالایی برای تبدیل‌شدن به الگویی موفق از توسعه پایدار گردشگری دارند؛ اما برای دستیابی به این هدف، لازم است برنامه‌های زیرساختی، آموزشی و حمایتی در سطح ملی و محلی پیاده‌سازی شود. همچنین، نتایج پژوهش حاکی از آن است که هماهنگی بین عوامل اقتصادی، مدیریتی، زیست‌محیطی و فرهنگی می‌تواند تأثیر مضاعفی بر شکل‌گیری و پایداری اقامتگاه‌های بوم‌گردی داشته باشد.

حامی مالی

این اثر حامی مالی نداشته است.

سهم نویسندگان

نویسندگان در انجام این پژوهش سهم برابر دارند. این مقاله مستخرج از پایان نامه ارشد است

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند، هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسنده مسئول این مقاله از عاملین چاپ مقاله تشکر می‌کند.

منابع

- (۱) اروچی، حسن (۱۳۹۱). مکان‌یابی بهینه ژئومورفوسایت‌های گردشگری با روش تحلیل شبکه‌ای ANP و ارزیابی آن‌ها با مدل‌های ژئومورفوتوریستی (مطالعه موردی: شهرستان طبس). پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی توریسم، دانشکده جغرافیا.
- (۲) داوری، علی و رضازاده، آرش (۱۳۹۷). مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS، تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی.
- (۳) ربیعی مندجین، محمدرضا؛ اروچی، حسن و علیزاده، محمد (۱۳۹۸). تبیین مدل توسعه سیستم اقامتگاه‌های بوم‌گردی در مناطق روستایی (مورد مطالعه: شهرستان خلخال). فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، ۱۶ (۵۳)،
<https://doi.org/10.22054/tms.2021.41163.2119>
- (۴) رستم‌پیشه، مریم؛ نصیر سلامی، سید محمدرضا و تیزقلم زنوزی، سعید (۱۳۹۸). ارزیابی و تحلیل تطبیقی ساختار کالبدی اقامتگاه‌های بوم‌گردی (مورد مطالعه: اقامتگاه‌های بوم‌گردی تالارخانه بردبار و دیلمای گشت؛ استان گیلان). برنامه‌ریزی توسعه کالبدی، ۴ (۲)، ۱۱۱ - ۱۳۲.
<https://doi.org/10.30473/psp.2019.6071>
- (۵) عنابستانی، علی‌اکبر؛ گیاهی، حسن و جوانشیری، مهدی (۱۳۹۷). بررسی و تحلیل آثار ایجاد اقامتگاه‌های بوم‌گردی بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی (نمونه: روستای رادکان شهرستان چناران). فصلنامه علمی - پژوهشی برنامه‌ریزی فضایی (جغرافیا)، ۲۴ (۲)، ۱ - ۲۴.
<https://doi.org/10.22108/sppl.2018.108017.1132>
- (۶) قدیری معصوم، مجتبی؛ مینایی، مه‌رسا و دربان آستانه، علیرضا (۱۳۹۹). نقش اقامتگاه‌های بوم‌گردی در توسعه گردشگری روستایی در نواحی روستایی شهرستان خور و بیابانک. فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، ۹ (۲)، ۴۲ - ۲۳.
<http://dorl.net/dor/20.1001.1.23222131.1399.9.32.2.7>
- (۷) کریمی‌کندزی، ساجده (۱۳۹۹). توسعه بوم‌گردی و نقش آن در توسعه جاذبه‌های بوم‌گردی شهرستان آران و بیدگل. دو فصلنامه مطالعات اجتماعی گردشگری، ۸ (۱۶)، ۲۴۲ - ۲۲۳.
<http://journalitor.ir/Article/13990817250618>
- (۸) مهدوی، مسعود؛ قدیری معصوم، مجتبی و قهرمانی، نسرين (۱۳۸۷). اثرات گردشگری بر توسعه روستایی با نظرسنجی از روستاییان دره کن و سولقان. فصلنامه روستا و توسعه، ۱۱ (۲)، ۶۰ - ۳۹.
http://rvt.agri-peri.ac.ir/article_59266.html?lang=fa
- (۹) وزین، نرگس؛ یزدان‌پناه، حجت‌الله و سعیدی، ملیحه (۱۴۰۱). تحلیل عوامل مؤثر بر موفقیت کسب‌وکار اقامتگاه بوم‌گردی (مطالعه موردی: شهرستان‌های جنوب شرقی استان اصفهان). فصلنامه جغرافیا، ۲۰ (۷۵)، ۱۲۷ - ۱۰۷.
<https://dor.isc.ac/dor/http://dor.net/dor/20.1001.1.27833739.1401.20.75.6.8>
- (۱۰) برزگر، صادق؛ حیدری، محمدتقی؛ رسولی، محمد و رحمتی، پروین (۱۴۰۱). تبیین وفاداری گردشگری استان زنجان با رویکرد آینده‌نگاری. فصلنامه برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، ۱۱ (۴۰)، ۱۳۳ - ۱۵۹.
<https://dorl.net/dor/20.1001.1.2322309.1401.11.40.5.0>
- (۱۱) بروج، اشکان (۱۳۹۱). مطالعه تطبیقی اقامتگاه‌های بوم‌گردی مناطق بیابانی از منظر توسعه پایدار گردشگری. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران.
- (۱۲) شفیعی، زاهد و ربانی، راضیه (۱۳۹۷). بوم‌گردی و اقامتگاه‌های دوستدار طبیعت. تهران: انتشارات مه‌کامه.
- (۱۳) شاه‌ولی، ریحانه و باستانی، سوسن (۱۴۰۱). نقش اصالت اقامتگاه‌های بوم‌گردی در توسعه اقتصاد فرهنگ. گردشگری و توسعه، ۱۱ (۱)، ۲۵۷ - ۲۴۳.
<https://doi.org/10.22034/jtd.2021.273365.2275>
- 14) Afrizal, F., Firman, A., Moslehpour, M., Qiu, R., & Rahman, F. F. (2022). The impact of eco-innovation, ecotourism policy, and social media on sustainable tourism development: Evidence from the tourism sector of Indonesia. *Economic Research-Ekonomika Istraživanja*, 36(1), 1-21.
<https://doi.org/10.1080/1331677X.2022.2143847>
- 15) Anabestani, A., Giyahi, H., & Javanshiri, M. (2018). An Analysis of the Effects of Establishing Ecotourism Residence on Development of Rural Settlements (A Case Study of Radakan Village, Chenaran County). *Spatial Planning*, 8(2), 1-24.
[doi: 10.22108/sppl.2018.108017.1132](https://doi.org/10.22108/sppl.2018.108017.1132) [In Persian]

- 16) Arni, A. G., & Khairil, W. A. (2013). Promoting collaboration between local community and park management towards sustainable outdoor recreation. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 101, 130-139.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.08.401>
- 17) Arooji, H. (2012). Optimal location of geomorphosites for tourism using the ANP network analysis method and evaluating them with geomorphotourism models (Case study: Tabas County). Unpublished master's thesis, Department of Geography and Tourism Planning, Faculty of Geography. [In Persian]
- 18) Barzegar, S., Heydari, M., Rasouli, M., & Rahmati, P. (2022). Explaining the loyalty of tourism in Zanjan province with a futuristic approach. *Journal of Tourism Planning and Development*, 11(40), 133-159.
<https://doi.org/10.22080/JTPD.2022.22019.3586> [In Persian]
- 19) Bhattacharya, D., Chowdhury, B., & Sarkar, R. (2011). Irresponsible Ecotourism Practices Flanking the Best National Park in India: A Multivariate Analysis. 2nd International Conference on Business and Economic Research (2nd Icer 2011) Proceeding.
- 20) Borooah, A. (2012). Comparative study of desert ecotourism lodges from the perspective of sustainable tourism development. Master's thesis, Allameh Tabataba'i University, Tehran. [In Persian]
- 21) Candrea, A. N., & Hertanu, A. (2015). Developing ecotourism destinations in Romania: A case study approach. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov Series II Forestry, Wood Industry, Agricultural Food Engineering*, 57(2). Retrieved from
http://webbut.unitbv.ro/Bulletin/Series%20V/Contents_V_2.html
- 22) Chandran, C., & Bhattacharya, P. (2022). Development and implementation of sustainability criteria and indicators for eco-lodges and resorts in ecotourism destinations: Case studies from India. *Turizam*, 26(3), 161-175.
<https://doi.org/10.5937/turizam26-30594>
- 23) Chen, H., Wang, M., & Zheng, S. (2022). Research on the Spatial Network Effect of Urban Tourism Flows from Shanghai Disneyland. *Sustainability*, 14(21), 23-39.
<https://doi.org/10.3390/su142113973>
- 24) Ching, S.-L., Choong, Y.-O., & Choong, C. (2020). Sustainable ecotourism development strategies through strengths, weaknesses, opportunities, and threats analysis: The case of Cameron Highlands, Malaysia. *Business Strategy and Development*.
<https://doi.org/10.1002/bsd2.141>
- 25) Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*, 2nd ed. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
<https://www.utstat.toronto.edu/brunner/oldclass/378f16/readings/CohenPower.pdf>
- 26) Das, P. K. (2021). Ecotourism and sustainable community development: A case study of Sillery Gaon, West Bengal. *International Journal of Social Sciences*, 10(1), 3.
<https://doi.org/10.46852/2249-6637.01.2021.3>
- 27) Davari, A., & Rezazadeh, A. (2018). *Structural equation modeling with PLS software*. Tehran: Jihad Daneshgahi Publishing Organization. [In Persian]
- 28) Farrell, B. H., & Runyan, D. (1991). Ecology and tourism. *Annals of Tourism Research*, 18(1), 26-40.
[https://doi.org/10.1016/0160-7383\(91\)90037-C](https://doi.org/10.1016/0160-7383(91)90037-C)
- 29) Festus, A & Omoboye, F. (2015). Rural Tourism in Ekiti State, Nigeria: Issues, Trajectories, Opportunities Entrepreneurship and Implications for Rural Business Development. *American Journal of Tourism Management* 2015.
<https://www.semanticscholar.org/paper/Rural-Tourism-in-Ekiti-State>
- 30) Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
<https://doi.org/10.1177/002224378101800104>
- 31) Ghadiri Masoum, M., Minaei, M., & Dorban Astaneh, A. (2020). The role of eco-lodges in the development of rural tourism in the rural areas of Khor and Biabanak County. *Quarterly Journal of Spatial Economics and Rural Development*, 9(2), 23-42. [In Persian]
- 32) Hair, J. F., Hult, G. M. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2022). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)* (3rd ed.). Sage Publishing.
<https://doi.org/10.4135/9781071803071>
- 33) Henseler, J., Ringle, C.M. and Sinkovics, R.R. (2009), "The use of partial least squares path modeling in international marketing", Sinkovics, R.R. and Ghauri, P.N. (Ed.) *New Challenges to International Marketing* (Advances in International Marketing, Vol. 20), Emerald Group Publishing Limited, Leeds, pp. 277-319.
[https://doi.org/10.1108/S1474-7979\(2009\)0000020014](https://doi.org/10.1108/S1474-7979(2009)0000020014)

- 34) Howitt, J., & Mason, C. W. (2018). Ecotourism and sustainable rural development in Pérez Zeledón, Costa Rica. *Journal of Rural and Community Development*, 13(1), <https://journals.brandonu.ca/jrcd/article/view/1478>
- 35) Karimi Kondzi, S. (2020). Development of ecotourism and its role in the development of ecotourism attractions in Aran and Bidgol County. *Biannual Journal of Tourism Social Studies*, 8(16), 223-242. [In Persian]
- 36) Kline, P. (2014). *An easy guide to factor analysis* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315788135>
- 37) Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage publications. <https://methods.sagepub.com/book/mono/content-analysis-4e/toc>
- 38) Lopes, H. S., Remoaldo, P. C., Ribeiro, V., & Martín-Vide, J. (2021). Perceptions of human thermal comfort in an urban tourism destination—A case study of Porto (Portugal). *Building and Environment*, 205, 108246. <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2021.108246>
- 39) Mahdavi, M., Ghadiri Masoum, M., & Ghahremani, N. (2018). Impacts of tourism on rural development: attitudes of rural people in Kan valley and sooleghan subdistrict in Tehran County. *Village and development*, 11(2), 39-60. [In Persian]
- 40) Miller, G. (2001). The development of indicators for sustainable tourism: results of a Delphi survey of tourism researchers. *Tourism Management*, 22(4), 351-362. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(00\)00067-4](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(00)00067-4)
- 41) Mueller, R. O. (1999). *Basic principles of structural equation modeling: An introduction to LISREL and EQS*. Springer Science & Business Media. <https://www.amazon.com/Basic-Principles-Structural-Equation-Modeling/dp/0387945164>
- 42) Nugroho, I., Negara, P. D., & Yuniar, H. R. (2018). The planning and the development of the ecotourism and tourism village in Indonesia: A policy review. *Journal of Socioeconomics and Development*, 1(1). <https://doi.org/10.31328/jsed.v1i1.532>
- 43) Page, S.J., & Hall, M. (2006). *The geography of tourism and recreation*. Abingdon, Routledge publishing.
- 44) Poulston, J., & Pernecky, T. (2017). Accommodating new age: Understanding the needs of a growing segment. *Hospitality & Society*, 7(3), 245-262. https://doi.org/10.1386/hosp.7.3.245_1
- 45) Rabiee Mandejin, M., Oroji, H., & Alizadeh, M. (2021). Explaining the Development Model of Ecolodges System in Rural Areas (Case Study: Khalkhal County). *Tourism Management Studies*, 16(53), 359-392. [Persian] [doi: 10.22054/tms.2021.41163.2119](https://doi.org/10.22054/tms.2021.41163.2119)
- 46) Regmi, n. (2016). *Rural tourism in Nepal: Development and sustainability, a case study of Parbat District, Nepal*. Centria University of Applied Sciences Degree Programme in Tourism January 2016. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201602122181>
- 47) RostamPisheh, M., Nasir Salam, S. M., & Tizghalam Zonouzi, S. (2019). An evaluation and comparative analysis of physical structures in eco-tourism resorts (Case study: Telarkhaneh Bordbar and Deylmay Gasht; Guilan province). *Physical Social Planning*, 6(2), 111-132. [In Persian] [doi: 10.30473/psp.2019.6071](https://doi.org/10.30473/psp.2019.6071)
- 48) Seyfi, S., & Hall, C. M. (2020). Political transitions and transition events in a tourism destination. *International Journal of Tourism Research*, 22(4), 493-506. <https://doi.org/10.1002/jtr.2351>
- 49) Shafiei, Z., & Rabani, R. (2018). *Ecotourism and nature-friendly accommodations*. Tehran: Mahkama Publications. [In Persian]
- 50) Shahvali, R., & Bastani, S. (2022). Authenticity in Traditional Tourist Lodges and the Development of Cultural Economy. *Journal of Tourism and Development*, 11(1), 243-257. [Persian] [doi: 10.22034/jtd.2021.273365.2275](https://doi.org/10.22034/jtd.2021.273365.2275)
- 51) Sharpy, R., (2017). *Tourism marketing for developing countries: Battling stereotypes and crises in Asia, Africa and the Middle East*, E. Avraham, E. Ketter. Palgrave Macmillan, Basingstoke .*Tourism Management*, 59(12), 100-109. <https://doi.org/10.1057/pb.2016.5>
- 52) Stabler, M. (1994). *An economic critique of tourism environmental auditing*. Tourism Research and Education in Australia: Proceedings from the Tourism Research and Education Conferences, Eds Faulkner B, Fagence M, Davidson M & Craig Smith S. Bureau of Tourism Research, Canberra.
- 53) Vazin, N., Yazdanpanah, H., & Saeedi, M. (2023). Analysis of the Factors Affecting the Success of Ecolodge Business (Case study: Southeastern counties of Isfahan Province). *Geography*, 20(75), 107-127. [Persian].

- 54) Werts, C. E; Linn, R. L; & Joreskog, K. G. (1974). Infraclass reliability estimates: Testing structural assumptions. Educational and Psychological measurement, 34(1), 25-33.
- 55) World Tourism Organization. (2019). International tourism highlights 2019 Edition. Retrieved from <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>.
- 56) Zeppel, H. (2006). Indigenous ecotourism: Sustainable development and management, Vol. 3. Cabi.

